

ЗЕМЛЕДЪЛСКО СТОПАНСКИ

ПРЕГЛЕДЪ

ИЗЛИЗА
ВСЪКИ МЕСЕЦЪ.

Годишенъ
абонаментъ:
30 лева
40 „ за учреждения
Единъ брой 5 лева.

Всекимесечно списание на
учителската колегия и опитната станция
въ Образцовъ чифликъ край гр. Русе.

ЦЕНА
на обявленията
2 лева □ см.

Адресъ:
Администрация
Земл. Ст. Прегледъ
Обр. Чифликъ
край гр. Русе.

Одобрено и препоръчано отъ Министерството на Народн. Просвѣщение съ окр. № 6906 отъ 1 априлъ т. г.

ГОДИНА I

СЕПТЕМВРИЙ и ОКТОМВРИЙ 1925

БРОЙ IX и X.

СЪДЪРЖАНИЕ

Цв. Голѣмановъ — Изложбата на семена въ Русе и новитѣ сортове пшеници.

Г. Паскалевъ — Резултати отъ сравнителни тѣ опити съ пшеници въ с. Тръстеникъ, Русенско.

А. Г. Даскаловъ — Канадска ренета.

Земледѣлието въ чужбина: Гавр. Проичовъ — Земледѣлие и земледѣлци въ Айова (Америка).

Предстоящи стопански работи презъ м-ци септемврий и октомврий.

Новости въ областъта на земледѣлието.

Земледѣлско-стопанска хроника.

Земл. пазаръ въ чужбина и у насъ.

Обяви.

Цв. Голѣмановъ,

Изложбата на семена въ гр. Русе и новитѣ сортове пшеници.

Земледѣлското Дружество въ София, последователно на своитѣ цели да изучава нуждитѣ на българското земледѣлско стопанство и да пропагандира всичко, което е полезно на земледѣлца, открива тази година съ съдействието на Министерството на Земледѣлието и Русенската Окръжна Постоянна Комисия на 27, 28 и 29 т. м. въ гр. Русе изложба — пазаръ на земледѣлски семена.

На тази изложба се поканват да взематъ участие производителитѣ на доброкачествени семена отъ окръгъта, като за ония отъ тѣхъ, които ще се

отличатъ съ изложенъ най-добъръ материалъ, се предвиждатъ за насърчение парични награди, почетни дипломи и похвални отзиви.

Изложбата има за прицелна точка зърненото производство въ окръгъта ни, който, както е известно, е единъ отъ ония окръзи въ България, които произвеждатъ сравнително най-много зърнени храни (презъ 1922/23 ст. г. сж били засѣти 1,606,943 дек. или 80% отъ цѣлата засѣта площъ).

Само пшеница окръгъта е ималъ засѣта 556,225 дк. при 1,050,718 дк. други зърнени храни, отъ което се вижда, че пшеницата въ окръгъта е главниятъ обектъ на производството на зърнени храни.

Безспорно пшеницата интересува особено много населението отъ русенския окръгъ, па и това отъ околнитѣ окръзи. Тѣмъ за това, може би, на пшеницата е дадено особено мѣсто въ изложбата и за представенитѣ най-добри сортове пшеници сж предвидени най-големъ награди. Важното, което заслужава да се подчертае въ случая е, че наградитѣ за изложенитѣ нови сортове пшеници се предвиждатъ да бждатъ много по-големъ, отколкото за останалитѣ мѣстни пшеници т. е. главната целъ на изложбата ще бжде, да се насърчи и засили производството на новитѣ, културни сортове пшеници.

Доскоро нашитѣ земледѣлски опитни полета, въ желанието си да намерятъ по-доходни сортове прибѣгваха къмъ чуждестранни пшеници, като внасяха отъ тѣхъ всевъзможни сортове и ги подлагаха на изпитване. Разочарованието отъ тѣхъ дойде много бързо. Оказа се, че чуждестраннитѣ сортове пшеници, отгледвани въ чужбина при други условия, каквито нѣма у насъ, не вирѣятъ и не даватъ добри доходи въ България. Отъ всички тѣхъ само пшеницата „Ное“ се е закрепила до нѣкъде, но и тя е много несигурна въ доходитѣ си.

Несполучили веднажъ съ чуждестраннитѣ пшеници, опитнитѣ ни станции насочиха своето внимание върху мѣстнитѣ такива, отъ които да могатъ да произведатъ сортове съ качества не само пригодни за нашитѣ климатически и почвени условия, но и да не полягатъ, да сж противостойчиви на студа и

разнитѣ болести, да използватъ по-добре хранителнитѣ вещества въ почвата и да превишаватъ съ доходитѣ си останалитѣ мѣстни пшеници.

Поставенитѣ така задачи и направенитѣ усилия въ това направление на опитната станция въ Обр. Чифликъ край гр. Русе, по всичко изглежда, че сж дали вече първитѣ добри резултати.

Днесъ ние имаме нѣколко нови сортове пшеници, които ще бждатъ представени на видно мѣсто въ изложбата.

Отъ тѣхъ особено внимание заслужава пшеницата № 16, съ която опититѣ въ опитната станция бѣха завършени най-напредъ. Първа тази нова пшеница се предаде на фермата въ Обр. Чифликъ за голѣмо размножение и по настоящемъ тя е най-широко разпространената мѣстна сортова пшеница между населението въ окръга. Добита чрезъ подборъ отъ червенокласа осилеста червенка, взета отъ с. Осенецъ, Разградско, (опитътъ е поставенъ отъ г-нъ проф. Ив. Ивановъ) тя изглежда, че ще бие мѣстнитѣ пшеници, тъй като поставена при едни и сѣщи условия съ тѣхъ, дава по-голѣмъ доходъ. Презъ последнитѣ нѣколко години въ фермата на Обр. Чифликъ тя е давала винаги съ 20—30% по-вече доходъ отъ другитѣ застъпени въ стопанството пшеници. При особено благоприятни за нея условия резултатитѣ сж просто поразителни, т. н. презъ 1922/23 ст. г. пшеницата № 16 бѣше засѣта на една богата на хранителни вещества и съ достатъчна влага фермиерска нива отъ 210 дк, отъ която сж получени по 311 кгр. зърно срѣдно на декаръ, а общото добито количество зърно отъ цѣлата нива възлизаше на 65,310 кгр.

За нейната способностъ да използва по-добре хранителнитѣ вещества въ почвата говорятъ и резултатитѣ отъ настоящата стопанска година когато тя бѣше засѣта на една слаба, но предвари телно оставена на черна угаръ нива отъ 250 дк. Нивата не бѣше торена отъ преди по-вече отъ 8 години и полученитѣ резултати отъ декаръ сж 200 кгр. зърно, а общото количество отъ цѣлата нива възлиза на по-вече отъ 50,000 кгр.

Отъ направенитѣ пъкъ до сега наблюдения върху другитѣ качества на тази пшеница, прави впечатление обстоятелството, че тя действително е доста противостойчива на полѣгането и на студа, а изглежда че и къмъ болеститѣ ще бжде такава.

Сведенията, които ни дава опитната станция за този сортъ пшеница презъ настоящата стопанска година сж още по-добри. При тѣхъ тя е дала срѣдно 250 кгр. на декаръ съ хектолитрово тегло 78 кгр. Имало е, обаче, години, когато тамъ тя е давала надъ 350 кгр. на декаръ.

Поощрителни сж и сведенията, които имаме отъ селата, кждето земледѣлцитѣ сж имали възможностъ да си набавятъ и сѣятъ отъ тази пшеница. Търсенето на последната отъ страна на населението е извънредно голѣмо.

Не по-малко важни и интересни сж и резултатитѣ отъ пшеницитѣ № 7 и 14, които отъ нѣколко години насамъ се сѣятъ въ фермата на Обр. Чифликъ въ голѣмо размножение. Следъ тѣзи

пшеници следватъ още редица нови номера, които обещаваатъ много, но които продължаватъ да бждатъ още обектъ на научно изследване въ оградата на опитното поле.

Изложбата, която Землед. Дружество урежда въ Русе, изглежда, че ще допринесе много, за да изпъкнатъ по-ясно добритѣ качества на новитѣ подобрени сортове пшеници, да се популяризиратъ тия нови сортове между населението, както и да се поощрятъ въ започнатата трудна работа ратниците за подобрието на всички видове зърнени храни у насъ.

По приготовленията и всичко друго изглежда, че тази изложба ще бжде високопоучителна за производителитѣ на зърнени храни. Тукъ последнитѣ ще иматъ възможностъ да се опознаятъ помежду си и да видятъ какъ се ценятъ тѣхнитѣ зърнени произведения и какво трѣбва да правятъ въ бждаще, за да произвеждатъ винаги доброкачествени и съ високи цени храни. Добритѣ земледѣлци ще узнаятъ отъ кжде и какъ могатъ си набави толкова много търсения отъ тѣхъ посѣвенъ материалъ отъ новитѣ сортове пшеници, ще научатъ и много други важни за тѣхъ нѣща.

Между другото на изложбата ще бждатъ показани въ дѣйствие и зърночистателни машини, сортировачки и уреди за лѣкуване на семената — нѣщо, което не всѣкога и всѣкжде може да се види.

За значението на изложбата въобще излишно е да говоримъ. Нѣма земледѣлецъ, който да не чувствува нуждата отъ такива изложби, които сж единъ истински лостъ за подобрието на земледѣлието ни.

Очакваме тази първа по рода си изложба-паръ да допринесе твърде много за подобрието на зърненото производство, особено производството на пшеницитѣ и семенарството, не само въ русенския окръгъ и пожелаваме най-голѣмъ успѣхъ на изложителитѣ земледелци и търговци.

Георги Паскалевъ, специалистъ Зем. Катедра — Русе

Резултати отъ сравнителнитѣ опити съ пшеници въ с. Тръстеникъ (Русенско).

Държавната Подвижна Земледѣлска Катедра въ Русе, покрай многото свои задачи, които иматъ за целъ подобрието на земледѣлието въ района ѝ — Русенска околия, си е поставилъ за задача и да популяризира и въведе между земледѣлцитѣ въ най-скоро време новитѣ културни сортове пшеници, произведени въ Земледелската опитна станция въ Обр. Чифликъ край гр. Русе, особено ония отъ тѣхъ, които се отличаватъ съ своята по висока доходностъ. За правилното постигане на горната целъ, обаче, и за избѣгване на възможнитѣ при такива случаи грѣшки, — попадане на нѣкой сортъ отъ тѣзи пшеници въ села, кждето климатическиятъ и почвени условия не отговарятъ за него, Катедрата поставя сравнителни опити съ тѣзи нови пшеници, особено въ селата, кждето тя е решила да замѣни напълно мѣстната пшеница съ нѣкой новъ и по възможностъ въ всѣко отношение по-високо стоящъ културенъ сортъ.

Резултатите от два такива сравнителни опити с пшениците № 16 и 14 от Русенската земеделска опитна станция и местна пшеница, поставени през есента на 1924 година в с. Тръстеник, Ру-

сенско, в стопанствата на Борисъ Диновъ и Димо Маджаровъ, земеделци от същото село, даваме в долните две таблици:

ТАБЛИЦА I (Парцелъ на А. Диновъ).

№ по редъ	Сортъ пшеница	Време на посъване	Употребено семе за дек. в кгр.	Никнене		Класене	Жетва	Получено от дек.		Хектол. тегло	Тегло на 1000 зърна
				Начало	Пълно поникв.			Зърно	Слама		
1	Пшеница № 16	3 X	16 кгр.	5 X	9 X	23 V	3 VII	249·120 к.	369·900 к.	79 ¹⁰⁰	35 ⁰⁸
2	Пшеница № 14	3 X	16 кгр.	5 X	9 X	23 V	3 VII	207·160 к.	339·700 к.	79 ⁹¹²	31 ⁵⁷⁵
3	Местна	3 X	16 кгр.	6 X	13 X	20 V	3 VII	161·870 к.	241·500 к.	78 ³³⁷	31 ²⁰²

ТАБЛИЦА II (Парцелъ на Д. Маджаровъ).

№ по редъ	Сортъ пшеница	Време на посъване	Употребено семе за дек. в кгр.	Никнене		Класене	Жетва	Получено от дек.		Хектол. тегло	Тегло на 1000 зърна
				Начало	Пълно поникв.			Зърно	Слама		
1	Пшеница № 16	25 IX	16 кгр.		5 X	23 V	2 VII	207·310 к.	280 кгр.	78 ¹⁰⁰	36 ⁰⁸²
2	Пшеница № 14	25 IX	16 кгр.		5 X	23 V	2 VII	152·730 к.	239·600	80 ³⁷²	32 ⁰⁴²
3	Пшеница мест.	25 IX	16 кгр.		5 X	23 V	2 VII	150·410 к.	273	78 ³⁷⁵	34 ²⁴²

Парцелите в опитите бяха двойни, от половин декаръ всяка една.

Пшениците и при двата опита дойдоха след предшественик бобъ. Сеидбата се извърши редово. Употрѣби се по 16 кгр. семе на декаръ. Колкото се отнася до въпроса за състоянието на почвата и количеството на влагата през есента, пшениците имаха на разположение всичката възможност да се развиватъ най-правилно, да се укоренятъ и устоятъ на предстоящите студове. През зимата падна изобиленъ снягъ, който покри и запази добре посѣвите отъ измръзване. Съ течение на времето, обаче, тая дебела снежна покривка стана твърде опасна за посѣва подъ нея, защото на повърхността си се заледени и можеше да го задуши. Ето защо на 1. I. 1925 година се извърши разрушаването на тая

заледенена снежна покривка върху парцелите на сортовите опити. През пролѣтта условията бяха тоже много благоприятни. Падащите от време на време валежи поддържаха през цѣлия вегетационенъ периодъ на пшениците едно особено благоприятно съдържание на влага въ почвата. Жътвата се извърши едновременно за всичките сортове пшеници. Поради това обаче, че пшеница № 14 и местната пшеница узрѣха съ два три дни по-късно отъ пшеница № 16, моментътъ за прибирането на последната се до известна степенъ пропусна, а пъкъ за последователното прибиране на пшениците не се разполагаше съ време. Доходътъ на зърно и слама се изчисли съ помощта на пробенъ снопъ.

1. Пшеница № 16 и при двата опита даде сравнително най-високъ доходъ. Нейното най-големо пре-

имущество — рано узрѣване, което е отъ особена важностъ за климата въ Русенско, се прояви напълно и направи много силно впечатление на населението. Жълтата ръжда (*Puccinia glumarum*) която се появи въ голѣмъ размеръ на пшеницитъ въобще, я нападна въ сравнително по-слабъ размеръ. Въ голѣмъ размеръ, обаче, пъкъ се нападна отъ житната стебленна оса (*Cephus pygmeus*), благодарение на което 15 — 20 % отъ класоветъ бѣха свалени на земята.

2. *Пшеница № 14* по отношение на доходъ при тия два опита дойде на второ мѣсто. Узрѣ по-късно отъ пшеница № 16, който ѝ недостатъкъ е достатъченъ при съществуващите условия въ Русенско да не може да вземе първенство.

3. *Мѣстната пшеница* по доходностъ дойде на трето мѣсто. Нападна се силно отъ ръжда.

Ако въобще може да се извади известно заключение отъ тѣзи едногодишни опити, то е, че за с. Тръстеникъ най-голѣмо внимание заслужава пшеница № 16.

А. Г. Даскаловъ, спец. овощаръ — Кула.

Канадска ренета.

Синоними: Златна ренета, Голѣма английска ренета (въ Франция), Парижка рамбутова ренета, Австрийска национална ренета и пр.

Произхождение: Точно не е опредѣлено, но се предполага вѣроятното ѝ произхождение да е отъ Франция или Англия. Въ Германия е внесена отъ Франция подъ името Парижка рамбутова ренета.

Плодъ едъръ и много едъръ, по-широкъ отъ колкото високъ, съ широки петъ рѣба, които сѣ слабо заострени, боя слабо жълта, отъ къмъ слънчевата страна по нѣкогажъ зачервена и съ много характеристични три или четири жглени рѣждави точки, имащи форма на звездички.

Чашка достатъчно отворена и умѣрено дълбока.

Опашка къса, дебела, дървениста, помещава се въ умерена дълбочина и силно рѣждава.

Кората, до като плода е още на дървото, е зелена, а по късно жълта.

Месо жълтеникаво-бѣло, понѣкогашъ и въз-зелено, твърдо, а по-късно рохкаво, сочно, съ доста приятенъ сладко-виненъ ренетовиденъ вкусъ.

Различаваме сива Канадска ренета, бѣла Канадска ренета, зелена Канадска ренета, бронзова Канадска ренета и смѣсена (Панаширте) Канадска ренета. Отъ сивата има много изменения, които се различаватъ по голѣмия и малъкъ вкусъ. Който иска да ги посажда, ще трѣбва да се помъжи да избере таквъ съ най-добъръ вкусъ. Най-ценна е бѣлата канадска ренета, а въ търговията често се среща сивата. Въ мѣстности, кждето се развъжда масово, тя се продава въ търговията на вагони. Отъ последния изборъ на плодетъ отъ канадската ренета се получаватъ добри овощни вина. Изобщо

Канадската ренета принадлежи къмъ сивитѣ ренети, а тия последнитѣ даватъ най-финнитѣ вина. Въ мѣста, кждето Канадската ренета не си е пробила пътъ за първенство на преобладаващъ сортъ, ще трѣбва новитѣ насаждения да отговарятъ на следнитѣ условия: 1) топла почва, 2) богато хранителна и влажна почва и 3) добро и топло мѣстоположение. Топлина тя изисква, за да образува плодни пжпки и хубавъ голѣмъ плодъ, а иска влажна почва, за да могатъ дебелитѣ кржгли пжпки да се развиятъ правилно.

Между всички сиви ренети тя е най-голѣмата. Дървото първоначално расте много силно и образува една умѣрено голѣма типична плоска корона. Цѣвти късно и продължително — въ третата четвъртъ отъ общото цѣвтение на ябълкитѣ, и затова една частъ отъ цѣвта се запазва отъ неблагоприятно време.

Противостои на кръвната вѣшка, рака и струпейността,

Плодътъ се откъсва отъ дървото въ срѣдата на октомврий и при топло запазване тя бива скоро добра за прѣсно употребление, а при хладно запазване тя отива до мартъ. При съхранение губи на 100 кгр. отъ тежестта си 12-372 кгр т. е. най-лесно увѣхва въ плодохранилището. При лошо съхранение плода при ядене е малко нѣщо сухъ. За да не увѣхва толкозъ, се препорѣчва при съхранението ѝ да се покрива съ малки сортове плодове. Първокачественитѣ плодове следъ двеседмично съхранение се препорѣчва да се увиватъ въ хартия.

Съдържа 14% захаръ, 6—7% киселина и 0.75% дѣбилни вещества. Плодетъ достигатъ до 255 гр. Принадлежи къмъ плодовититѣ сортове и дава равномѣрни доходи. Най-лесно се познава отъ другитѣ сортове.

Едногодишни присадени дръвчета достигатъ 130—150 см., а презъ втората 95—110 см., които рѣдко дозрѣватъ. Развива малко странични лѣторасты.

У насъ Канадската ренета е доста разпространена и за въ бждаще ще бжде въ редоветъ на първитѣ ябълкови сортове.

Въ питомника на Кулския Държ. Овощенъ разсадникъ за сега има присадени надъ 3500 дръвчета отъ този сортъ.

Земледѣлието въ чужбина.

Газриль Проичовъ, Еймсъ, Айова—Америка.

Земледѣлие и земледѣлци въ Айова.

Държавата Айова (Jowa)—нѣкои американци произнасятъ Айоуей — е единъ отъ централнитѣ щати на Северна Америка, включенъ въ така наречената „царевична областъ“ (Corn Belt). Заема едно пространство отъ 56 хиляди квадратни мили (една американска земя мильа — не морска — е равна на 1.6 наши километра),

а населението възлиза на 2 милиона и 400 хиляди души.

Държавата Айова, сжщо както Канзасъ, Небраска и други нѣкои отъ централнитѣ щати, е сравнително нова държава. Първитѣ бѣли хора сж започнали да се настаняватъ по тѣзи мѣста едвамъ преди 70—80 години. Това сж били преселенци отъ брѣговетѣ на Атлантическия океанъ — слѣдъ като източнитѣ щати започнали да ставатъ тѣсни за увеличеното вече население — или пѣкъ емигранти, дошли направо отъ Европа, най-вече отъ Норвегия, Швеция и Дания. Днесъ голѣмото болшинство отъ населението е отъ английско произхождение или отъ северно европейско, но се срещатъ и хора откъснати отъ Италия, Германия, Чехия и други европейски страни. Дълбоко въ вътрешността на държавата понѣкога се срещатъ, като изключение, стари хора съ бради и мустаци, облечени въ руски рубашки, които даватъ да се разбере, че тѣзи хора сж дошли нѣкога отъ южна Русия.

Само нѣколко десетки години сж били достатѣчни да изгладятъ сжществуящитѣ различия и днесъ всички тѣзи хора, отъ такива различни произхождения, сж свързани съ единъ общъ езикъ и съ общи идеали за преуспѣването на *тѣхната* страна. Това сж *земледѣлцитѣ* на Айова.

Айова е единъ отъ най-богатитѣ и най-напреднали щати въ Севѣрна Америка въ всѣко отношение. Голѣмото свое богатство и напредѣкъ този щатъ дължи най-главно на земледѣлието си. Индустрията въ сравнение съ другитѣ щати, не е много развита.

Природнитѣ условия сж твърде благоприятни за земледѣлие въ тази държава. Равни полета се простиратъ до където окото може да обхване. Почвата обикновено е дълбока, богата, лесна за обработване. Годишнитѣ валежи — сравнително добре разпределени по сезони — възлизатъ на около 700 литри на квадратенъ метъръ. Най-къснитѣ пролѣтни слани сж обикновено къмъ срѣдата на априлъ и най-раннитѣ есенни — къмъ срѣдата на октомврий. Зимата е студена, а лѣтно време е непоносимо горещо.

Но не сж само природнитѣ условия, които сж създали богатството на тази държава и на тѣзи земледѣлци. Не по-малко е допринесла за това и организацията на земледѣлието, която се различава коренно отъ нашата. У насъ земледѣлцитѣ живѣятъ по селата и градоветѣ, а земитѣ имъ, раздробени често пѣкти до невъзможностъ да бждатъ стопанисвани съ полза, сж прѣснати по всички направления. Отдалечени по нѣкога на 10—15 километра отъ селото, тѣзи земи не могатъ да бждатъ използвани правилно и нашиятъ земледѣлецъ губи голѣма частъ отъ времето и труда си въ безполезни *разтакания*. Даже най-интелигентниятъ нашъ земледѣлецъ не може да отиде много предъ при такава организация и винаги е принуденъ да нагажда работата си — редуването на културитѣ напримеръ — съобразно съ тази на съседитѣ. Въ Айова, безъ изключение, земитѣ на всѣки земледѣлецъ сж събрани въ едно цѣло. Това е американското стопанство или *фарма*, както тѣ го наричатъ. Тукъ е домътъ на земледѣлца, оборитѣ, хамбаритѣ, градината, нивитѣ, пасищата. Мери не сжществуватъ и хората

даже нѣматъ понятие отъ такъвъ начинъ на владение общъ имотъ. Всѣки земледѣлецъ храни добитѣка си на ясла или на пасището, но въ своего стопанство. Изкуствени ливади отъ червена детелина, люцерна, мелilotусъ и нѣкои американски тревы даватъ изобилно количество сено, а най-лошитѣ земи отъ стопанството, които не могатъ да бждатъ стопанисвани друго яче, се използватъ като пасища. *Въ такива стопанства се отгледва американскитѣ добитѣкъ, на който свѣта гледа съ изумление на изложбитѣ въ Чикаго и Канзасъ — сите*

Държавата е прорѣзана по всички направления съ обикновени, добре подържани пѣтища, желѣзопѣтни и трамвайни линии. Само въ рѣдки случаи земледѣлскитѣ стопанства въ Айова сж отдалечени на повече отъ 10 клм. отъ пѣтищата. Извънредно голѣмото число автомобили въ тази държава (на всѣки 3 или 4 човѣка се пада по единъ автомобилъ, споредъ статистиката) дава възможностъ на всичкия този трудящъ се народъ да живѣе по полето и да не бжде откъснатъ отъ обществения животъ на страната.

Едно добро земледѣлско стопанство въ Айова има около 160 ейкъра земя (Единъ американски ейкъръ е равенъ на 4 наши декара или по-точно на 4046 квадратни метри). Срещатъ се обаче и по-голѣми, както и по-малки стопанства, но това сж изключения. Нормата е около 160 ейкра. Макаръ че американскитѣ законъ за наследствеността не ограничава дѣлежа на земята, едно интелигентно земледѣлско население е разбрало пакостното влияние на безкрайното раздробяване на имота и стопанства по-малки отъ 40 ейкра практически не сжществуватъ.

Голѣмото болшинство отъ земледѣлцитѣ сж собственици. Споредъ статистиката за 1920 година 65⁰/₁₀ отъ земледѣлцитѣ стопанисватъ свои имоти и 35⁰/₁₀ — наети стопанства. Все споредъ сжщата статистика 11⁰/₁₀ отъ наемателитѣ наематъ срещу заплащане съ пари; 15⁰/₁₀ срещу половината доходъ отъ стопанството и останалитѣ отчасти срещу пари, отчасти срещу дохода отъ стопанството. Договоритѣ между собственици и наематели обикновено се сключватъ безъ посредничество на адвокати и безъ завѣрка отъ официални власти. Азъ съмъ прочелъ едно голѣмо число такива договори между познати менъ земледѣлци. Впечатлението е винаги, че това сж уговарения между честни и безхитростни хора, които предварително сж решили да уреждатъ отношенията си безъ да прибѣгватъ до сдилищата.

Американскитѣ земледѣлски стопанства се различаватъ и отъ европейскитѣ. Въ Белгия, Франция и Германия напримеръ голѣмитѣ земледѣлски стопанства сж били стари боярски владения и голѣма частъ отъ стойността имъ (така бѣше преди войната поне) е имобилизирана въ масивни камени огради, луксозни конюшни и голѣми пространства непроизводителни земи. Въ Айова стойността на стопанството е въ земята, добитѣка, машинитѣ. Много малка частъ отъ капиталъ е имобилизирана въ постройки. Обикновенитѣ постройки въ едно такова стопанство сж: къща за фермера, оборъ за добитѣка, хангаръ за машинитѣ, хамбаръ за семената и сило (за приготвление на ки-

села храна). Съ изключение на сило-то, което е масивна постройка от циментъ и желѣзо, всички останали здания сж леки дървени постройки, евтини и винаги удобни за назначението си. Въ двора на всѣко стопанство има непременно единъ вѣтрень моторъ за вадене вода и стремлението е „водата да бжде така изобилна, както е изобилень въздуха“.

Споредъ една анкета на земеделѣлската опитна станция въ Еймсъ върху 832 стопанства въ околията Warren (една отъ най-земеделѣлскитѣ околии въ Айова) срѣдно капиталътъ на едно стопанство е разпредѣленъ както следва:

	Долари	% отъ цѣлото.
1. Земя и постройки*)	30,867	88.9
2. Добитѣкъ	2,199	6.4
3. Машини	949	2.7
4. Семена и храни	552	1.6
5. Налични пари	149	0.4

или приблизително $\frac{7}{8}$ отъ капитала се представлява отъ недвижимъ имотъ и $\frac{1}{8}$ отъ добитѣкъ, машини, семена и храни, налични суми.

Чувството на солидарностъ между земеделѣлцитѣ въ Айова е твърде силно развито. Цѣлата държава е прошарена съ елеватори за складиране хранитѣ и около $\frac{1}{4}$ отъ тѣзи елеватори, на най-важнитѣ желѣзопѣтни центрове, сж кооперативна собственостъ на земеделѣлцитѣ. Но не сж само кооперативнитѣ елеватори и банки, които свързватъ тѣзи хора. Наскоро четохъ въ единъ селски вестникъ за следното събитие: Земеделѣлецътъ Е. Арънсъ отъ с. Невада отишълъ на 13 юлий да се окже въ рѣката и не се върналъ вече. Студената вода го „пресѣкла“ и той се удавилъ. Следъ себе си оставилъ болна жена съ две невръстни деца и стопанство отъ 700 декари, отъ които само царевица 400 декари. Проливни дъждове паднаха тукъ по него време и буренитѣ започнали да взематъ застрашителни размѣри. И една сутринъ, когато вдовицата погледнала съ свито сърдце къмъ пропадналия имотъ.... тя видѣла 23 души земеделѣлци — съседи, всѣки съ конетѣ си и култиваторъ, че прекопаватъ царевицата. Оставили хората тѣхната работа и дошли да помагатъ на съсѣда А когато работата била привършена, женитѣ на сжцитѣ земеделѣлци дошли съ храна на нивата и устроили вечеря — поменъ за починалия fellow (събратъ)

Всичката земеделѣлска работа въ Айова се извършва съ машини. Мотика и сърпъ не сжществуватъ. Машинитѣ, които най-често се срещатъ въ тукашнитѣ по-богати стопанства, сж: тракторъ (Фордзонъ или Кормикъ), дискова брана, култиваторъ, леки американски окопвачки, сѣялка, специална сѣялка за царевица, наричана „листъръ“, назбенъ валякъ, косачка, жѣтварка-сноповѣрзачка. Въ по-малкитѣ и по-бедни стопанства полскитѣ работи се извършватъ съ коне вмѣсто съ тракторъ. Въ много фарми се срещатъ малки американски мотори, които се използватъ за различни

работи въ стопанството, като пресѣване хранитѣ, ронкане царевицата и пр.

Американскитѣ земеделѣлци сж упорити работници и почти всичката работа въ стопанството се извършва отъ фермера и семейството му. Външни работници се наематъ за кратко време, презъ време на вършидбата или прибирането на царевицата — когато последната става отъ ржка.

Главнитѣ култури, застъпени въ едно обикновено земеделѣлско стопанство въ Айова, сж царевицата, овеса, пшеницата; въ по-малкъ размѣръ зимния ечемикъ. Отъ фуражнитѣ растения: червената детелина, люцерната, мелilotусъ, соя и нѣкои американски треви. Голѣма частъ отъ произведената царевица и овесъ се използватъ за изхранване добитѣка (главно свине, говеда за угояване и младъ добитѣкъ) и се изнасятъ по този начинъ на вънъ подъ форма на месо или живъ добитѣкъ.

Най-важното растение въ Айова е царевицата; и за това състоянието на тази култура интересува толкова живо и земеделѣлеца, и банкера, и политикана. Всѣкиго, Зщото Айова е земеделѣлска държава, Презъ настоящата година, която бѣше неблагоприятна за овеса и пшеницата, но се указа благоприятна за царевицата, въ Айова очакватъ едно производство отъ 469 милиона бушели царевица. Стойността на бушелъ царевицата, споредъ както се очертава положението, ще бжде презъ декемврий между 0.93 и 0.95 долари. Нѣкои предполагатъ, че може да стигне и единъ доларъ.

Предъ видъ изключителното положение, което това растение заема въ земеделѣлското стопанство въ Айова, сеидбообрѣщенията сж така наредени, че 30 до 40% — а по нѣкога и повече — отъ работната земя, да бжде винаги заета съ царевица. Не рѣдко царевицата се отглежда по 2 — 3 години на едно и сжщо мѣсто. Рѣдкостъ сж по-скоро правилнитѣ сеидбообрѣщения. Впрочемъ богатитѣ и въ повечето случаи девствени още земи на Айова, изглежда, че понасятъ, за сега поне, този начинъ на третиране. Съ оборския торъ торятъ царевичното поле; химически торове се употребяватъ много рѣдко.

Едно типично сеидбообрѣщение, безъ особена строга последователностъ, въ този край е следното:

1. Детелина. 2. Царевица. 3. Царевица. 4. Овесъ съ детелина. Въ други сеидбообрѣщения е вмѣкната зимна пшеница, зимень ечемикъ за смѣтка на овеса и пр. Азъ знамъ сжщо така едно голѣмо число фарми, въ околията въ която живѣя, които се състоятъ само отъ пасище, царевица и овесъ. Царевицата и овеса се редуватъ безъ угаръ или легуминозно растение между тѣхъ.

Царевицата, която се отглежда въ Айова, е винаги конски жбѣ, отъ която сжществуватъ различни вариетети съ американски имена. Това сж много доходни но късни сортове, които изискватъ за тѣхното развитие богати почви, изобилни валежи и продължителень сезонъ на растене.

Най-разпространената пшеница въ Айова е една зимна червеноокласа осилеста червенка, пренесена отъ южна Русия, която тукъ наричатъ „Търки“. Разпрос-

*) Постройкитѣ ангажиратъ винаги единъ много малкъ %.

транени сж и нѣкои нови сортове, отведени отъ опитната станция въ Еймсъ. Тѣзи нови сортове сж изолирани и размножени чисти линии отъ пшеницата „Търки“.

Овеса, който се отглежда въ Айова, е тоже отъ руско произхождение. Пренесенъ е отъ Херсонската губерния, а тукъ сж изопачили тази дума и наричатъ оригиналния овесъ „Кърджънъ“. Отъ този овесъ опитната станция е изолирала нѣколко нови сорта, посрещнати твърде благоприятно отъ земледѣлското население въ Айова. Такъвъ единъ е новия сортъ Айогринъ, кръстенъ съ това странно име, за да наумява, че е произведенъ въ Айова отъ „зеления“ руски овесъ — наричанъ на английски green russian — гринъ ржшънъ.

Предстоящи стопански работи презъ септемврий и октомврий.

Приготвяне на стопански планъ. Ние имаме една много мѣдра поговорка: „Помогни си самъ, да ти помогне и Богъ“. Често пжти при суши правимъ молебни, молимъ се на Бога и очакваме помощъ. Но преди да почне да се моли нека всѣки земледѣлецъ се запита: „Достоенъ ли съмъ азъ за помощъ, помогнахъ ли си азъ, за да ми помогне и Богъ“? Да разберешъ, да научишъ какъ отъ едно зърно израства цѣло растение и завързва плодъ, това значи да познаешъ Бога, да разберешъ неговитѣ закони. За това и днесъ когато ти се замисляшъ за нова сеитба, запитай се какъ трѣбва да направишъ това, заинтересувай се за всичко, което ти предстои да вършишъ презъ годината, набави си книжки и списания по земледѣлие и скотовѣдство, постарай се да въведешъ всичко ново, което може да ти бжде отъ полза, вземай живо участие въ всички скотовѣдни, кооперативни и др. дружества и бжди сигуренъ, че и Богъ ще ти помогне.

Септемврий е — ще трѣбва да се сѣе. Преди да вземешъ семето въ ржка и да го хвърлишъ на нивата, запитай се: „Какво трѣбва азъ да сѣя? За да си отговори на тоя въпросъ всѣки единъ земледѣлецъ ще трѣбва да проучи добре стопанството си и условията при които работи. Ние сме страна съ дребно земледѣлие и най-много стопанства имаме отъ 20 — 100 декара. За примеръ нека да вземемъ едно стопанство отъ 80 декара. Семейството на стопанина е отъ 5 члена и има 2 работни вола, 1 крава, 10 овце и 3 свини. Какво трѣбва той да посѣе? Първата задача на всѣки земледѣлецъ е да си направи точна смѣтка на храната, която ще му бжде необходима, за да може да изхрани своето семейство и добитъка презъ цѣлата година и вземайки тогдъ внимание необходимото семе за посѣвъ, да засѣе толкова декара отъ нивитѣ си съ съответнитѣ култури, шото при една срдна реколта това да бжде възможно. За 5 члена годишно сж необходими около 2000 кгр. жито. За 10 овце за 5 месеца сж необходими по 10 кгр. дневно сено 1500 кгр. За кравата за 6 месеца по 6 кгр. дневно 1080 кгр. и за 2 раб. вола за 8 месеца по 12

кгр. дневно 2880 кгр. Значи годишно за тоя добитъкъ ще бждатъ необходими 5460, кръгло 6000 кгр. сено. Прѣзъ останалото време добитъкътъ отива на паша. Отъ концентриранитѣ фуражи ще бждатъ необходими: за 10 овце за 5 месеца презъ зимата по 3 кгр. дневно = 450 кгр.
2) За 1 крава за 300 дни доенъ пер. по 2 кгр. ярма = 600 „
3) За 2 вола за 100 раб. дни по 6 кгр. = 600 „
4) За 2 вола за 120 дни презъ зимата по 2 кгр. = 240 „
5) За 3 свини по 6 кгр. дневно за 120 дни = 720 „
Всичко = 2610 кгр.

И така за изхранване на фамилията и добитъка ще бждатъ необходими годишно 2,000 кгр. жито, 2610 кгр. овесъ, ечемикъ и царевича и 6000 кгр. сено. Срдно годишно въ България се получава на декаръ 500 кгр. люцерново сено. Значи трѣбва да се засеятъ 12 декара съ люцерна, разбира се тамъ, дето люцерната вирѣе. За получаване на 2000 кгр. жито трѣбва да се засѣятъ 20 декара при срдна реколта, а съ овесъ, ечемикъ и царевича 23 декара. Общо ще бждатъ засѣти 55 декара и оставатъ още 25 декара съ разни култури. Люцерната, като многогодишно растение остава вънъ отъ сеидбоборота. Щомъ стане много рѣдка и намали дохода, тогава се засѣва на подходяща нива нова люцерна, а на втората година старата се разорава. Като извадимъ отъ 80 декара 12 съ люцерна, оставатъ ни 68 декара. Отъ тѣхъ се образува *слѣдния сеидбоборотъ*:

- 1). 17 дек. бобови.
 - 2). 17 „ пшеница
 - 3). 17 „ окопни — торени. (8 дек. царевича и 7 дек. цвекло, картофи, маслодайни и пр.)
 - 4) 17 пролѣтни (14 декара овесъ и 3 прол. пшеница).
- Ако ли пжкъ почвата не подхожда за люцерна:
- 1). 20 декара пшеница.
 - 2) 20 декара окопни (царевича, цвекло, картофи, маслодайни, зелена царевича).
 - 3). 20 декара овесъ или зименъ ечемикъ следъ картофи, маслодайни и др.
 - 4). 20 декара фиева смѣсъ, бобъ, инкарнатка, зименъ фий и пр.

При една добра обработка безспорно е, че ще се получатъ много по-голѣми доходи и следъ запазване за стопанството необходимото количество, останалото отива на пазаря. При единъ подобенъ културенъ планъ и при лоши години храната е осигурена. Далечъ отъ менъ мисълта, че човѣкъ трѣбва да премине на всѣка цена къмъ тѣзи сеидбообрѣщения. Въ зависимость отъ условията могатъ да се взематъ други, но единъ *остановенъ сеидбоборотъ* трѣбва да има всѣки стопанинъ. Ако условията не позволяватъ по единъ или други причини напушането на житната (триполка) система, то *тогава поне угарята трѣбва да изчезне отъ всѣко стопанство. При днешното тежко положение престѣжение е отъ страна на всѣки земледѣлецъ да държи угаръ. Тя ще трѣбва да се засѣе съ фуражни растения, бобъ и др. пеперудецѣтти, чрезъ които се принася много повече за плодородието на почвата, отколкото съ черната угаръ.* Въ такъвъ случай ще имаме: 1) зимнини 2) пролѣтни и 3) бобови.

Х На нивата. Сравнителните опити у насъ сж до-казали, че доходътъ на зимните е толкова по-голямъ, колкото по-рано стане сеидбата, разбира се, като се до-чакатъ благоприятни условия. За това веднага следъ хармана първата задача на всъки земеделецъ е да при-готви нивите опредѣлени за зимнина. При подготовката на нивите въобще ще трѣбва да се спазватъ след-ните правила:

- 1). Подмятай плитко следъ жетвата.
- 2). Следъ всъки дъждъ, който замазва почвата и образува кора, веднага брани, за да може въздуха да прониква.
- 3). Следъ всъка оранъ преди сеидбата, брани вед-нага, за да се разрохка почвата и изравни.
- 4). Никога не ори мокра почва.
- 5). Всички ниви опредѣлени за пролѣтни посѣви заори дълбоко презъ есенята и ги остави на груби бразди.
- 6). Последната оранъ преди посѣва трѣбва да стане поне 2 седмици преди сеидбата, за да има време поч-вата да се олегне и особено при ръжъта.
- 7). Увеличавай орницата, като я задълбочавашъ всъка година и то при пролѣтни посѣви, като презъ зимата мъртвата земя остане на действието на атмос-ферните влияния.
- 8). Кипростъта на почвата се запазва, като се пол-метне непосредствено следъ жетвата. Ако подметката е пропусната, стреми се чрезъ рационално оране да постигнешъ това почвено състояние.
- 9). Заоравай оборския торъ плитко и то най-малко 2 — 3 седмици преди сеидбата.

Х Сеидбата на зимните храни почва въ насъ презъ септемврий. Обикновено времето тогава е сухо. Отъ 1905 г. до 1924 вкл. презъ септемврий е имало 10 го-дини суши отъ 17 — 33 дни, започвайки презъ септем-врий и свършвайки въ началото на октомврий. Наблю-денията се отнасятъ до Образцовъ Чифликъ, но въобще за България сушитѣ не сж рѣдко явление. Ето защо не-обходимо е голъма осторожностъ при избора на времето за посевъ, защото да се изложи младото растение на суша отъ 20 — 30 дни и ако още повече е засѣто въ суха почва, това значи да се компрометира жетвата. Ето защо всъки земеделецъ трѣбва да подготви почвата си до къмъ 10 септемврий, за да може да използва пър-вия падналь дъждъ и да засѣе. Следъ покълнаването, за да може да се развива, ечмикътъ изисква най-малко 10·5° С., а ръжъта и житото 8°, Ето защо сеидбата трѣб-ва да започне съ ечмика, пшеницата и завърши съ ръжъ-та. Следъ подготовката на почвата, при удобни мо-менти започва сеидбата. Въ насъ тя става ръчно. Ши-рока сеидба най-добре понася ръжъта, до като всички останали житни растения би трѣбвало да се сѣятъ съ редова сѣялка. Обикновено редовите посѣви въ насъ сж много гъсти и не могатъ да се развиватъ добре. Често редоветъ на сеялките сж 10 или 12 см. и се хвърля на декаръ 17—20 кгр. Това е една грѣшка, особено при силни ниви: следъ угаръ, люцерна, фий и при торене. Такива ниви обикновено полѣгатъ, краищата имъ сж добре развити, съ хубави едри класове и стѣбла, докато въ вътрешността развитието е слабо. Колкото една нива е по-силна, толкова по-рѣдко и съ по-широки редове

трѣбва да се сѣе. Като норми могатъ да се взематъ следните изчисления:

Култура	На декаръ семе кгр.	Широчина между редо-ветъ с. м.	Дълбочина на посѣва с. м.
Зимна пшеница	12—18	15—20	2·5—6
Ръжъ	10—16	12—16	1·5—2
Зименъ ечмикъ	12—15	15	2·5—6

Нагласяването на сеялката става по начина, както е описано въ мартенската книжка на списанието. Винаги обаче при почване на сеидбата трѣбва да се взематъ 50—60 кгр. семе въ човаль и сс направи проба на полето, защото при движението става стрѣскване на семе-то и то пада въ по-голъмо количество. При нагласява-нето на сеялката ще трѣбва едно да се внимава. При връщането предното колело върви по дирята на задното и предните колелета трѣбва така да се нагласятъ, што при връщането да се спази сжното расстояние между редоветъ. То става по слѣдния начинъ. Насъ ни интере-сува положението на предното колело спрямо крайния ботушъ. Това расстояние, отъ вънкашния рѣбъ на пред-ното колело до крайния ботушъ, го означаваме съ Х. Расстоянието между ботушитъ съ А, а расстоянието отъ крайния ботушъ до вътрешния рѣбъ на задното колело съ в. Въ тасъвъ случай $x=a-v$. При А равно 16 и в равно 5 ще имаме: $X=16-5=11$. т. е. вънкашния рѣбъ на предното колело трѣбда да върви на 11 см. на вънъ отъ крайния ботушъ.

Преди да се пристъпи къмъ сѣенето, необходимо е да се **приготви семето**, защото зърната сж раз-лични, иѣкои малки и счупени, други едри и хубави, често се срещатъ семена на бурени и пр. За това не-обходимо е преди всичко семето за посѣвъ да се пре-кара презъ вѣялка, която го раздѣля по тежестъ. Слѣдъ тоа се прекарва презъ триоръ, при който вече става разпредѣление по голѣмина. Така само слѣдъ прекарва-нето му презъ вѣялката и триора можемъ да изберемъ най-тежкото и най-едро семе за посѣвъ, което е отъ грамадно значение за дохода. Изключение се прави само при ръжъта, гдѣто обикновено едритъ зърна произхож-датъ отъ празни класове и това се придава по наслед-ство. Следъ **сортирането** трѣбва да се започне съ **инкруетирането** на семето противъ главните. Противъ мазната главня се употрѣбватъ:

1) Промиване на семето съ 1% разтворъ отъ синъ камъкъ 5 минути споредъ Линхардъ. За всъки 100 литри вода се взема 1 кгр. синъ камъкъ, предварително счукавъ и разтворенъ въ гореща вода. Въ разтвора, налявъ въ дървенъ съдъ, се потапя семето, разбърква се 5 минути и главните зърна се отстраняватъ. Следъ изсъхване семето е готово.

2) Кандиране съ бордлезовъ разтворъ. Разтварятъ съ 2 кгр. синъ камъкъ въ 50 литри вода, а въ другъ съдъ се разтварятъ 2 кгр. негасена варъ въ 50 литри и следъ това въ еднакво силни струи се смѣсватъ. Въ

приготвения разтворъ се потапя семето, бърка се 10—15 минути, главниятъ зърна се отнематъ и семето се разпостира да съхне.

3) Промиване съ 0.1% формалиновъ разтворъ — 15 минути. За тая целъ се взиматъ 250 куб. см. формалинъ, който е 40% и се разтваря въ 100 литри вода. Следъ промиване 15 минути семето се изважда и разпостира да съхне.

Всички тѣзи начини на инкрустиране иматъ това неудобство, че дѣйстватъ противъ опредѣленъ родъ главня. Синия камъкъ напр. не указва влияние върху праховата главня на пшеницата, покритата и праховита главня на ечмика и овеса. Ето защо се препоръчва потапянето на семето въ гореща вода, което има това удобство, че убива споритъ на всички главни и направено съ внимание дава отлични резултати. Преди потапянето семето трѣбва на се накисне 4—6 часа въ хладка вода. За извършването на потапянето сж необходими:

1) 1 котелъ съ около 100 литри врѣща вода и две бѣчи съ вмѣстимостъ 150—200 л., напълнени $\frac{2}{3}$ съ вода пореша 54 °C. Въ първата бѣча се потапя вече накиснатото семе нѣколко пжти по 3—4 минути докато цѣлото семе и водата изравнятъ температурата си на 48—50°C. Така стоиленото семе се потапя 3 пжти въ втория сждъ по пѣтъ минути. Въ това време второ едно лице се грижи чрезъ добавяне на гореща вода за покачване на температурата на 54°C. Слѣдъ 10—12 часа съхнене семето е готово.

Всѣки единъ добъръ земледѣлецъ трѣбва да си набави новитъ сортове пшеници № № 16, 14 и 7. Разликага между мѣстнитъ пшеници и тия сортове въ дохода е твърде голѣма. Едно обаче не трѣбва да се забравя. Новитъ сортове изискватъ чисти ниви, добра обработка и торене.

Събирането на картофитѣ започна и не ще заксьнѣе и; това на *кърмното цвекло*. Съхранението трѣбва да стане въ сухи зимници съ температура 3—8°C. или пѣкъ на пирамиди. Съхранението въ трапове не се препоръчва. Цѣлото изкуство при съхранението е температурата да спадне на 3—8°C. и да се задържи въ това положение, защото при тая температура загубитъ отъ дишането сж най-малки. Мѣстото на зимовището се избира на високо мѣсто, което се разорава на 10—15 см. дълбочина на една широчина отъ 120 см. и произволна дължина. Картофитъ и цвеклото се нареждатъ, като при цвеклото на повърхността съ главнитъ на вѣнъ. При картофитъ се прави на гребена на пирамидата единъ душникъ посредствомъ дървото, съ което пристягаме спопитъ, като се натрупва хубаво съ слама. Този пластъ слама е 15 см., слѣдъ което се нахвърля съ 10—15 см. прѣстъ. Цвеклото се покрива направо съ 15 см. прѣстъ. Въ това положение зимовищата оставатъ докато темепературата вжтре спадне на 4—5°C. и тогава прѣстъта се увеличава на 25 см. Слѣдъ това се туря единъ пластъ слама или картофена шума отъ 10—15 см. и още единъ пластъ прѣстъ отъ 30 см. Така приготвено зимовището предпазва картофитъ и цвеклото отъ 25°C. студъ.

П. Грънчаровъ.

Въ обора. а) *При кравитѣ*. Съ настѣпването, на есенята времето се промѣня и всѣки стопанинъ трѣбва да се позамисли за своя добитѣкъ, който до сега

е билъ почти изключително на паша и е прекарвалъ и денемъ и нощемъ на вѣнъ всрѣдъ природата. Сега вече условията се промѣнятъ: пашата значително отслабва хубавитѣ топли слънчеви дни си отиватъ и идатъ хладни мѣтливи и дъждовни такива. Настава време млѣчниятъ и разплодниятъ добитѣкъ да се прибере въ обора и тамъ да прекарва нощитѣ, като все пакъ се използватъ хубавитѣ дни за паша. Преди още пашата да се е свършила, преди още времето да се е значително захладило, стопанинътъ трѣбва постепенно да промѣни режима на лѣкуването съ новъ такъвъ—оборното хранене.

Рѣзката промѣна, обикновено, зле се отразява на добитѣка, затова количеството на сеното и ярмата трѣбва да бжде малко, като въ продължение на нѣколко дни постепенно се увеличава до като достигне нормалното количество, което говедото ще получава, безъ да се ползува отъ паша.

б) *При разплоднитѣ кобили* промѣната на режима трѣбва да стане сжщо постепенно.

в) *При свинитѣ*. Свинята е животно, което може да се използва два пжти въ годината за разплодъ, като стопанинътъ предварително така подрежда заплодяването, че опрасването да стане въ време, когато малкитѣ прасенца нѣма да страдатъ отъ студъ или отъ горещини. Обикновено есенното прасене става презъ месецъ септември, който месецъ най-подхожда за това, тъй като времето не се е още застудило, а и горещинитѣ сж минали.

Наближи ли времето за прасене (свинята носи 3 месеци 3 седмици и 3 дена), стопанинътъ трѣбва да постели на свинята чиста и суха слама, като при това постоянно я наглежда. Неговото присѣствие при прасенето е необходимо, тъй като има свини, които измжчени и раздразнени вследствие раждането, изаяждатъ малкитѣ си. Малкитѣ прасенца могатъ да бждатъ сгазени отъ майката свиня, която не е особено внимателна спрямо своитѣ рожби. Малкитѣ трѣбва веднага следъ опрасването да се взематъ и поставятъ въ сандѣкъ, въ който е постлана слама и се покриватъ съ човалъ, за да се запазятъ отъ простудяване. Мѣстото, кждето става прасенето, трѣбва да бжде топло и сухо, тъй като прасенцата сж много чувствителни на студъ и влага. Подсукуването на малкитѣ става, щомъ като майката се е успокоила. Поради това, че не всички малки сж еднакво развити, още при първото поставяне да сучатъ трѣбва да се разпредѣлятъ така, че на по-слабитѣ прасенца да се дадатъ по-изобилнитѣ на млѣко срѣдни цицки, отъ които цицки тѣ сучатъ до отбиването имъ.

Следъ като прасенцата се насучатъ, се взематъ и поставятъ пакъ въ сандѣка, за да се избѣгне смазването на нѣкои отъ тѣхъ отъ майката. На прасенцата трѣбва да се дава да сучатъ 5 пжти на день. Това се прави първата седмица, следъ което се оставятъ цѣлъ день при майката. За да не хаятъ прасенцата майката при сукането, изрѣзватъ имъ се жбитѣ съ клещи. Трѣбва да се посветятъ грижи и за доброто хранене на майката.

г) *При овцетѣ*. Презъ тѣзи месеци става замърляването на овцетѣ, при които периода на бременността трае 21—22 седмици. Стопанинътъ трѣбва да пусне при овцетѣ си по-добритѣ кочове, на които би било много добре до като трае мърленето да дава по $\frac{1}{3}$ до

1 кгр. овесъ дневно. На 30—40 овце единъ кочъ е достатъченъ. Ако кочътъ е младъ, броятъ на овцетъ трѣбва да бъде по-малкъ.

И. Д-въ.

Въ лозето. Почти всички стопански работи сж привършени. Къмъ края на м. септемврий и началото на м. октомврий се извършва гроздобера, като всѣкога здравото грозде се бере въ отдѣлни сждове отъ гнилото и болното. Добро и трайно вино се приготвя само отъ здраво и добре узрѣло грозде, затова преди гроздобера необходимо е гроздето всѣки день да се провѣрва по отношение зрѣлостта му. Това става съ *захаромѣри*, като предварително $\frac{1}{2}$ — 1 клг. грозде, взето отъ различнитъ краища на лозето и отъ различни сортове, се смачква и получената мѣстъ се прецежда презъ платно, следъ което става и самото измѣрване. Необходимо е да имаме поне 17% захарностъ и тогава да се почне съ гроздобера.

Презъ м. октомврий следъ извършване на гроздобера и следъ доброто узрѣване на лозитѣ, се почва заравянето на последнитѣ, което се предшества отъ есенното почистване на лозитѣ. То се състои въ изрѣзване до основата на всички излишни прѣчки по лозата, които и безъ това презъ пролѣтѣта трѣбва да се отстранятъ. Ако тази работа се отложи за презъ пролѣтѣта, тогава работницитѣ сж по-скжпи и при това лозитѣ ще изгубятъ много отъ соковитѣ си, което въ много случаи не е желателно. Само много слабитѣ лозя се порѣзватъ напълно презъ есенята.

Полученитѣ отъ есенното почистване и отъ есенната резидба лозови прѣчки се съхраняватъ за калеми, съ които ще се облагородява презъ пролѣтѣта. Какъ става съхранението имъ презъ зимата, това е описано въ сжщия отдѣлъ на една отъ миналитѣ книжки.

Въ винарската изба. Плодовата каша се изварява на ракия. Приготвяватъ се различнитѣ видове вина. За по-доброто имъ приготвление, на всѣки 100 литри мѣстъ се поставятъ по 15 гр. калиевъ метабисулфитъ. Ако гроздето е много гнило и болно, употребява се по 20 гр. метабисулфитъ. Последниятъ се поставя *винаги* преди да е почнала ферментацията. Ако сждѣтъ, въ който се извършва ферментацията на мѣстѣта или джибритъ е голѣмъ, презъ време на ферментацията се предприематъ едно две претакания, 20 — 35 дни следъ преминаване на буйната ферментация, се извършва оттакането на виното, т. е. налива се въ сждоветѣ, въ които ще се съхранява за повече време. Следъ всичко това пристѣпва се къмъ изваряване на джибитѣ за ракия.

Когато се привършатъ всички работи по приготвлението на новото вино, предприема се сжщо почистването и дезинфекцията на избенното помещение.

Въ зеленчуковата градина. Прибиране и преработване на зеленчуцитѣ отива усилено. Прибиратъ се различни късни зеленчукови семена. Засажда се къмъ края на м. октомврий арпаджикъ, есененъ чешъкъ, бакла, грахъ, а нѣкъде и картофи. Всички освободени мѣста се изораватъ дълбоко.

Въ овощната градина. Беридбата на плодоветѣ е усилена. Зимнитѣ сортове ябълки и круши се бератъ

отъ ржка, най-внимателно, и се съхраняватъ въ слама, безъ да се допиратъ единъ до другъ. Сжщото е и за дюлитѣ. Сушенето на плодоветѣ, сжщо и варенето на мармалада става презъ това време.

Следъ обирание на плодоветѣ, всички паднали болни листа и плодове се събиратъ и изгарятъ, а градинитѣ се изораватъ дълбоко. Стеблата на овощнитѣ дървета се измазватъ съ варова каша споредъ както това е съобщено на това мѣсто въ единъ отъ миналитѣ броеве на списанието. Взематъ се мѣрки противъ зайцитѣ да не изгризватъ коритѣ на младитѣ дръвчета.

Н. И-въ.

Въ пчелина. Многото дждове и постоянно хладното време, което имаме това лѣто, попречиха много за правилното развитие на пчелитѣ. Пашата поради това е била почти на повечето мѣста въ страната слаба. За смѣтка на това, многото дждове позволиха да се развие буйна растителностъ. Едва отъ средата на м. августъ, когато времето се позасуши и стопли, пчелитѣ почнаха да намиратъ по-добра паша. При сухо и топло време пашата може да продължи до къмъ срѣдата на м. септемврий.

За да получимъ траенъ и хубавъ медъ е много важно да изберемъ времето за събирането му. Медътъ не трѣбва да се взима, до като пчелитѣ не сж го събрали и запечатали.

Много отъ пчеларитѣ нѣматъ медовачна (центрофуга), която служи за изпрѣскване на меда, като се отворятъ килийкитѣ отгоре на пититѣ, безъ пититѣ да се повредятъ. Всѣки пчеларъ, за да получи чистъ медъ и да запази пититѣ здрави, трѣбва да си купи тази малка машина.

Зазимяване. За да могатъ пчелитѣ да понесатъ зимнитѣ студове, всѣки пчеларъ е длѣженъ да положи известни грижи около своитѣ кошери.

I. Трѣбва да направи нѣкакво препятствие отъ къмъ сѣверо-западната страна на пчелина си, което препятствие ще спира теченето на студения вѣтръ.

II. При есенното преглеждане, което се извършва въ началото на м. октомврий, при топло време, пчеларѣтъ трѣбва да имъ остави толкова медъ, щото да имъ стигне за цѣлата зима и до новъ медъ идущата година. Отъ опитъ е намѣрено, че за единъ кошерь е достатъчно 10—12 кгр. медъ за презимуване. Като се знае това, правимъ смѣтка така. Една пита плодна пълна съ медъ дава около 2 кгр. Значи 6—7 пити за единъ кошерь сж достатъчни. Останалитѣ пити взимаме. На мѣстото на тѣзи пити отъ дветѣ страни поставяме по една дъска. Тѣзи дъски удвояватъ стѣнитѣ на кошера и го правятъ по-топълъ. Сжщо отгоре взимаме магазина и вмѣсто него поставяме възглавница, която може да се направи отъ слама, талашъ или нѣкоя плътна прилепваща дъска, споредъ системата на кошера. Следъ всичко това, поставяме капака на кошера. Така подредени кошеритѣ прекарватъ зимата добре.

Хр. Торомановъ.

Новости въ областъта на земледѣлието.

Борба съ неприятелитѣ и болеститѣ по културнитѣ растения чрезъ вътрешно лекуване.

Грамаднитѣ успѣхи на серотерапията и хемотерапията въ областъта на хуманната и ветеринарната медицина подтикнаха дейцитѣ, работящи въ областъта на растителната защита, да насочатъ вниманието си въ сѣщото направление и при борбата съ паразититѣ по растенията. Опититѣ не сж безрезултатни.

За да се заработи въ тази насока, позволиха две обстоятелства:

1) Естеството на растението да приема известни разтворени вещества направо презъ открити ранички по стѣблото, клонитѣ и коренитѣ и да ги разнася по цѣлия организъмъ и

2) предизвикване на времененъ имунитетъ въ растението отъ поетитѣ отрови (солитѣ на Cu, Ag, As, Hg и пр.) спрямо паразититѣ.

Втората точка е и крайната цель.

Разбира се, четози екологиченъ имунитетъ може да се предизвика по отношение на нѣкои паразити и изключително отъ атмосферилитѣ,

Тукъ ще спомена накжсо за приложимостъта на методата по сжщина, базирайки се на опититѣ на Kraus Shewirjeff, Rumbold, Mokreski, Paschassky, Sanford, Shattuk, Flint, Ad. Müller и пр.

За да се поведе борбата съ паразититѣ по дърветата, пробива се дупка въ стѣблото и се наливатъ периодически известни разтвори отъ соли главно на горепоменатитѣ метали, като най-сетне се дезинфектира раната добре и се замазва съ мехлемъ за предпазване отъ зараза до зарастването.

Количеството и скоростъта на навлизането на течността въ растението зависи отъ естеството и концентрацията на самата течность. Повечето течности се приематъ въ 24 ч. непрекъснато; после имъ се спира пжтя. Въглеродороднитѣ съединения се приематъ често непрекъснато до 3 седмици. Органичнитѣ съединения се приематъ по охотно отъ организма на растението, отколкото водата и разтворитѣ отъ съединенията на алкалитѣ, алкалоземнитѣ и тежкитѣ метали. Метали въ калойдно състояние проникватъ бавно, но постоянно. Желѣзнитѣ съединения, когато при проникването си въ растението срещнатъ танинъ, образуватъ преципитати отъ желѣзни танати, които запушватъ пжтя.

Боитѣ, като еозиновъ разтворъ, индигокарминъ, метиленово синило, метилна зеленина, трипаново синило и конгово червило бързо проникватъ и се лесно разпространяватъ изъ цѣлия организъмъ.

Напоиване на растението съ химически агенции чрезъ отрѣзанъ коренъ се оказало по-непрактично, отколкото чрезъ пробита дупка въ растението, защото отрѣзаниятъ коренъ е безвъзвратно загубенъ.

Напоиването чрезъ коренни рани обещава добри резултати при разсаднитѣ култури (тютюнъ, пиперъ,

домати и пр). Последнитѣ се насищатъ съ химически агенции преди момента на разсаждането.

По-голъма стойность има, обаче, доказаната вече приложна часть на въпроса. Така Shewirjeff намѣрилъ, че ябълково дърво, нападнато отъ кръвни въшки, като се третира по горния начинъ съ разтворъ отъ 1 гр. Ва Cl_2 въ 360 гр. вода или 1 гр. натриевъ арсенатъ въ 360 гр. вода въ продължение на 9 дни, може да се излѣкува отъ своя неджгъ, понеже всички въшки измиратъ, безъ да бжде повредено дърво.

Sanford употребилъ съ успѣхъ калиевъ цианидъ срещу *Herya purchasi*, а Shattuk спасилъ сжщо съ калиевъ цианидъ хиляди дървчета отъ лавритѣ на насекоми, намиращи се по коренитѣ имъ.

Мокрецьки отива и по-далече, като повежда борба по сжщата метода и съ физиологическитѣ заболявания. Той изцѣрилъ отъ хлороза около 500 дървета (ябълки и круши) съ $Fe SO_4$, поставенъ въ твърдо състояние въ дупки пробити съ свределъ.

Отъ тазгодишнитѣ наблюдения, които правихъ върху *Vicia Faba*, нападната отъ черни листни въшки, се оказа, че натриева арсенатъ и сублимата, поети отъ растението, предизвикватъ въ него имунитетъ спрямо въшката, т. е. растения изскубнати и киснати въ разтвори отъ горнитѣ химикалии не се нападатъ отъ черната листна въшка, макаръ да растатъ между нетретирани много нападнати индивиди. При изкуствено заразяване на растения съ такъвъ (екологиченъ) имунитетъ, въшкитѣ или напускатъ растението, или измиратъ по него.

При предизвикване екологиченъ имунитетъ въ растенията нужно е да се определятъ главно следнитѣ дози:

1) Търпима доза, 2) смъртна (токсична) доза и 3) целебна доза за различнитѣ куративни средства.

Единъ химикалий може да се употреби като куративно средство, като средство за предизвикване на екологиченъ имунитетъ срещу известни паразити, само ако целебната доза, (дозата за предизвикване на достатъченъ имунитетъ) е по-малка отъ търпимата и токсичната доза. Въ случай че не е, то трѣбва да се търси такъвъ химически агентъ, който по отношение на паразита и растението запазва горната изискваемость.

Точно какъ дѣйстватъ химическитѣ агенции върху паразита — преко, съ своята отровность, благодарение на по малката чувствителность на растението отколкото тази на паразита, или косвено, като предизвиква отдѣляне на преципитини отъ растителния организъмъ, които отблъскватъ паразита, струва ми се е още твърде рано да се говори.

Вѣроятно сж координирани и дветѣ възможности.

Съобщава: Д-ръ Дончо Костовъ.

Новъ неприятель по тютюна.

Споредъ съобщенията на Bondar (Correio Agricola, II, № 10, Bahia) неприятелъ по картофитѣ *Phihorimaea operculella*, твърде разпространенъ въ Бразилия, е почналъ да напада покрай другитѣ соланеи, *Solanum pauciculatum* и тютюна.

За сега повредитѣ, нанасяни на тютюна се простиратъ главно върху разсада и младигѣ пикирани растения. За по-възрастнитѣ растения не е опасенъ, понеже нападалъ само долнитѣ, намиращи се непосредствено до земята части. На височина по-голъма отъ 30 с. м. не е намеренъ, така че онѣзи листа, които иматъ главно стопанско значение, не се повреждатъ. Все пакъ общо взето реколтата страда.

Ефикасни средства за борба не сж известни.

Съобщава: Д-ръ Д. Костовъ.

Земледѣлско-стопанска хроника.

Съобщение отъ Редакцията. *И този брой на списанието редакционниятъ комитетъ е принуденъ да издаде двоенъ, т. е. за два месеца въ две печатни коли. Нашитѣ абонати и читатели си спомнятъ, че редакцията, поради необикновено добрия приемъ на списанието, разчитайки и на обещава отъ много мѣста субсидия, безъ да бѣше задлъжена (в. поканата за записване абонати), увеличи обема на отдѣлнитѣ броеве отъ една на две печатни коли. Така тя даде до сега на своитѣ абонати 16 печ. коли съ намбрение да ги направи 24, макаръ да бѣ обещава за цѣла година само 12 печ. коли. Съ това, разбира се, разноснитѣ по издаване на списанието се удвоиха. За 30 лв., отъ които 10 лв. разходъ по експедицията, не е възможно, безъ поне една малка субсидия, да се дадатъ 12 броя по две печ. коли. Въ благородното си и трудно начинание учителската колегия въ Обр. Чифликъ, едно общ. учреждение, не получи поне до сега, подкрепа отъ никжде.*

Молимъ читателитѣ и абонатитѣ да ни извинятъ, че въ края на годината имъ даваме двойни броеве и че въпреки най-добритѣ си желания и пълното си безкористие, не можемъ да направимъ почти нищо за външното подобрене на списанието.

Свѣтовната реколта на зърненитѣ храни до този моментъ не е напълно известна. Царевната и други нѣкои култури въ северното полукукло на земята още не сж прибраани, а за южното полукукло, гдето сж голѣмитѣ производителки Аржентина и Австралия, има само оксждни предварителни съобщения. Общо взето свѣтовната реколта на зърнени храни тази година по всичко изглежда, че ще бжде добра, поне не по-лоша отъ миналогодишната. Споредъ публикуванитѣ сведения на министерството на Землед. въ Съед. Щати, тазгодишната реколта на пшеница въ цѣлия свѣтъ превишава миналогодишното производство съ кржгло 50.000,000 бушела. Царевната въ Европа и Сев. Америка, изиголѣмата свѣтовна производителка, е по-добра отъ миналогодишната. Споредъ предварителнитѣ изчисления, въ Съед. Щати тя ще е съ 27 % по-добра отъ тази на предшествующата година, която даде една отъ срѣднитѣ реколти. Така че всички по-раншни съобщения за значи-

телно по-слаба реколта презъ настоящата година, изглежда, че ще излѣзатъ невѣрни и пребрзани.

По-слаба е (съ около 6%) реколтата въ Америка на житнитѣ растения (пшеница, зимна и пролѣтна, ръжъ и ечемикъ). Въ Европа реколтата на тия растения е съ 12% по-добра отъ миналогодишната, по-добри сж и житата въ сев. Африка и Азия.

Съ това положение на свѣтовната реколта се обяснява отчасти и констатираното напоследъкъ спадане на ценитѣ на зърненитѣ храни. На международнитѣ пазари покупкитѣ сж слаби. Споредъ изчисленията на вѣщи лица западна Европа, въпреки добрата си реколта, ще се нуждае тази година отъ единъ вносъ на храни около 900,000 вагона. Най-голѣмъ вносъ ще има въ Англия, Белгия, Холандия, Швеция, Норвегия и Дания. На европейскитѣ пазари тази година очакватъ и руски храни, пенеже и въ Русия тази година е било засѣто по-голѣмо пространство и получена по-добра реколта. Споредъ официални руски сведения, които изглежда да сж надуты, производството на зърнени храни въ Русия се изчислява на около 640 милиона квинтала. И да не изнесе Русия голѣми количества, обстоятелството че презъ тази година тя нѣма да се нуждае отъ вносъ, оказва силно влияние на всесвѣтскитѣ тържища. Излишѣци за износъ ще иматъ въ Европа следъ септемврий т. г. най-много Ромъния, после Югославия, България и Унгария. Ценитѣ на пшеницата, ечемика и ръжъта (не и на овеса и царевната) иматъ шансове да се повишатъ, когато започнатъ да ставатъ голѣмитѣ сдѣлки, но по никой начинъ тѣ не ще надминатъ, дори не ще достигнатъ, миналогодишнитѣ цени.

Сп. Г.

Въ България реколтата не е още точно изчислена. Сигурни цифри ще има, когато Дирекцията на статистиката публикува своитѣ данни. Реколтата на царевната, която още не е прибрана, изглежда да е въ цѣла България добра. Смѣта се за отлична и реколтата на житнитѣ растения въ южна България, докато тази на нѣкои краища въ сев. България, поради появилитѣ се ръжди и по други нѣкои причини, е едва срѣдня. Очаква се общото производство на зърнени храни въ цѣлата страна (заедно съ царевната) да надмине 30 милиона квинтала (1 квинт. 100 кгр.) Производството презъ миналата година бѣ 19,510,000 квинтала, а презъ 1923 г. — 23,500,000 квинтала.

Споредъ предварителнитѣ изчисления на Бълг. Нар. Банка презъ настоящата година сме имали засѣто пространство съ житни растения (безъ царевната) — 1,769,400 хектара и едно производство отъ 24,174,414 квинтала, когато дори презъ 1912 год. (тогава България минаваше за осма страна на свѣта въ реда на производ. на зърнени храни) засѣтата площъ съ житни растения е била 1,899,301 хектара съ едно производство само отъ 18,041,510 квинтала. Миналата година производството на житни растения бѣ всичко 12,900,000 квинтала.

Компетентни хора изчисляватъ излишѣка само отъ пшеница, който ще трѣбва да изнесемъ, на около 4 милиона квинтала или 40 хиляди вагона. Ще имаме и голѣмъ излишѣкъ отъ царевина.

Това положение на реколтата у насъ се смѣта отъ всички като извънредно благоприятно за държавния балансъ, особено ако успѣемъ да продадемъ излишѣцитѣ си

на по-висока цена. Необходимо е за това да се следят чуждите житни тържища и да се знае всеки момент какви сж перспективите за търсенето и предлагането. Нашия генер. консул в Марсилия д-ръ К. Д. Списаревски препоръчва да се уредят за целта ежедневни, бързи и точни телеграфни съобщения. Правителството от своя страна полага всички грижи да се организира продажбата чрез землед. кооперации при съдействието на популярните банки и Б. Д. Земл. банка. **Сп. Г.**

Износът на зърнените храни. Под ръководството и пръкото участие на Б. земледѣлска банка, кооперации, земледѣлски синдикати и кооперативни съюзи трескаво се готвят за износа на зърнени храни.

Въ Варна е вече образувано специално представителство на всички сѣверобългарски кооперации и синдикати. Това представителство ще извършва износа. Такива представителства ще се основат и въ Бургазъ, Русе, Орѣхово и Свищовъ.

Земледѣлската банка е успѣла да осигури една сума от 24 милиона лева, която се разпредѣля между кооперациите и синдикатите, като аванси, съ които на първо време за улеснение на износа се подкрепят кооперациите и синдикатите. Банката се надѣва, че въ близко време ще разполага и съ още суми за улеснение на износа. От друга страна разчита се и на бързи продажби, та банката ще бжде улеснена при търсенето на нови суми.

Очаква се, че и цената на житото, която напоследък е паднала до 5-50 л. кгр. вслѣдствие организирания от кооперациите износъ, ще се покачи и производителите ще получи за своите произведения по-високи цени на чуждия пазаръ.

Износът и търговията на храните се организира и от Сѣюза на популярните банки чрез самите банки. Управлението на сѣюза, за да бжде улеснено съ своята задача, е направило постѣпки предъ Б. ц. кооперативна банка да му се отпусне единъ заемъ от 20 милиона лева, който да се разпредѣли между популярните банки, ангажирани съ износа и търговията на храните.

Още на 23 и 24 юлий т. г. по инициативата на общия сѣюзъ на бѣлг. земл. кооперации бѣ свикана въ София конференция за обсъждане нѣкои належащи мѣрки въ свързка съ износа на зърнените храни от новата реколта.

Подъ председ. на министра на желѣзниците г. Рашко Маджаровъ и замѣстника му въ конференцията г. А. Липчевъ, въ присѣствието на множество делегати на зеал. кооперации, районни сѣюзи и синдикати и на видни общественици, въ конференцията бидоха приети ценни решения, които вече се изпълняват и които поставят продажбата и износа на зѣрн. храни при особено благоприятни за земледѣлца условия.

Всѣки добъръ стопанинъ, преди да си продаде храните, трѣбва да се обръща за сведения до мѣстната или най-близка земл. кооперация; тамъ ще му кажатъ какъ най-добре и на най-изгодни условия може да извърши продажбата.

На гара Левски се открива житно тържище — борса. Общината и мѣстните търговци житари сж съдействували затова.

Дванадесетиятъ международенъ конгресъ по земледѣлието тази година се състоя въ Варшава,

отъ 21 до 24 юний, подъ председателството на г. Вогю, президентъ на Международния институтъ по земледѣлието въ Римъ.

Конгресътъ на бѣлг. землед. кооперации се състоя въ София на 16, 17 и 18 августъ подъ председателството на г-нъ Андрей Липчевъ. Въ речта, съ която открилъ конгреса, г. Липчевъ изтъкналъ, че коопер. движение въ България, па и навсѣкжде, все повече и повече се засилва. При днешните форми на стоп. животъ кооперацията е оная стоп. единица, която от една страна ще може да запази свободата на човѣка, а от друга — да запази она стимулъ, който го кара да се труде и да съхранява произведеното и за бждащото поколение. Кооперацията е съжителство на свободни хора. Въ нея могатъ да участвуватъ хора съ различни мнения по разните други въпроси и съ различно вѣруе — политическо, религиозно, научно и др.

За да успѣе кооперацията, трѣбва да оставимъ на страна умразата. Никога тя не е докарвала нѣщо добро. Да въздигнемъ любовта. И кооператорътъ е дотолкова цененъ, доколкото обича всички и е готовъ да страда за всички.

На конгресътъ се взели важни решения за бждащата дейност на кооперациите и е избранъ новъ управ. сѣветъ на общия сѣюзъ съ председателъ г. Рашко Маджаровъ, подпредседателъ Ник. Кърджиевъ и Ст. Ангеловъ, изпълнителенъ комитетъ г. Ив. Стефановъ и Р. Стефановъ.

Земледѣлски изложби тази година по инициативата на М-то на землед., на окръжните сѣвети и пр. се уредиха на много мѣста въ България, което е едно отраднo явление. Така, освенъ изложбата — пазаръ на семена въ Русе, която ще се състои на 28 т. м. (вж. уводната статия), уреждатъ се още две други изложби — една скотовѣдна въ гр. Разградъ на 13 и 14 т. м. и друга изложба — пазаръ на лозовъ материалъ въ гр. Сливенъ, презъ м. октомврий. На 27 и 28 овош. изложба въ гр. Елена и др. Налага се систематичното организиране на такива изложби въ всички краища на страната и за всички земл. отрасли и свързаните съ тѣхъ индустрии.

Тютюневата реколта тази година у насъ се смѣта едва за срѣдня. Засѣта площъ съ тютюнъ имаме всичко 458,999 декара, срещу 435,544 дк. презъ миналата година, т. е 23, 445 дк. повече. Предполага се се, че общо реколтата ще бжде на половината отъ миналогодишната, не повече отъ 18 — 20 милиона кгр. Най-голямо увеличение на засѣтото пространство имаме въ Пловдивско, а най-голямо намаление — въ Кюстендилско. Намалени сж постѣвите и въ чисто тютюнопроизводителни райони, като Хасковско и Кърджалийско. Едно намаление се констатира и въ Русенския окръгъ (съ 3000 дк.) Като причина за намаленото пространство се изтъква липсата на достатъчно разсадъ презъ време на разсаждането. Върлувала е и болестта „Чума по разсада“, а по-късно навсѣкжде почти сж се появили и земни гжсеници, които прояждали младите тютюневи стебла.

Качествено тютюните се смѣтатъ за много по-добри отъ миналогодишните и поради лошите реколти въ Турция и Гърция и голѣмото търсене, очакватъ се тази година високи цени, особено на южнобѣлг. тютюни.

Реколтата на розитѣ тази година е слаба. Розови насаждения сме имали въ Карловска околия 21,000 дк., въ Казанлъшка околия — 11,000 дк. или всичко 32,000 дк. Въ Карловско е набранъ 2,500,000 кгр. цвѣтъ, въ Казанлъшко — 1,250,000 кгр. или всичко 3,750,000 кгр. цвѣтъ, когато само въ Карловско миналата година е билъ набранъ 4,162,230 кгр. Слабото производство на розитѣ се дължи на къснитѣ студове презъ пролѣтъта и на рѣждата. Поради малкото количество цвѣтъ и голѣмото число розоварници въ дветѣ околии (само модернитѣ розоварници съ голѣми казани наброяватъ 23), цената на цвѣта се е покачила до 16 лв. за кгр., небивала до сега цена у насъ. Голѣми американски фирми сж закупили розовото масло на почти всички кооперации. Цената на 1 кгр. розово масло достигнала до 72 хил. лв.

Свиневѣдството у насъ добива благоприятни условия за развитие. Докато Югославия има едно значително доходно перо отъ износъ на свине, такива отъ България до сега почти не сж изнасяни. Една голѣма английска фирма се е заела да организира износа на замръзено и консервирано свинско месо за лондонския пазаръ, гдето ние можемъ да пласираме голѣми количества свинско месо. Предприятието е свързано, обаче, съ уреждането на директни параходни съобщения между Варна и Лондонъ, каквито м-то на търговията проектира да организира въ най-близко време. Идеалътъ на бълг. земледѣлецъ трѣбва да бѣде да продава въ странство вмѣсто царевица изхранени съ нея свине. При изобилното количество царевица у насъ и организиранъ износъ на свинско месо свиневѣдството ни бързо ще напредне.

Яйчарскиятъ пазаръ и конференцията на яйчаритѣ. Износътъ и търсенето на яйцата бързо се увеличава. Цената на едно яйце презъ м. юний е била 1.50 до 1.80 лв., а презъ августъ достига за първокачествени яйца до 2 л. и 80 ст. на парче. Презъ м. мартъ сж изнесени 1154 тона яйца за 68 милиона лв., а презъ априлъ 1500 тона за 90 мил. лв. За държавния ни балансъ износътъ на яйца, който сега заема трето мѣсто въ външната ни търговия, добива все по-голѣмо и по-голѣмо значение. Предъ видъ на това, по инициативата на търговския съюзъ бѣ свикана на 23 августъ въ София конференция на търговцитѣ яйчари, въ която сж участвували и представители на търговск. камари. Конференцията е вземала важни решения, които сж отъ естество да допринесатъ много за повдигане на яйчарството и за подобрене на този скотовѣденъ отрасълъ, съ голѣмо значение у насъ. Между другитѣ решения ще споменемъ следнитѣ:

Министерството на земедѣлието и окржж. съвети да направятъ всичко зависящо отъ тѣхъ за подобрене то и развитието на птицевѣдството и увеличение снасянето на яйца, като уреждатъ често изложби, конкурси, даватъ премии и разясняватъ чрезъ своитѣ органи начинитѣ за постигането на тази целъ, защото птицевѣдството у насъ е останало твърде много надире.

Главната дирекция на желѣзницитѣ да уреди бързъ превозъ по всички желѣзопѣтни линии, като набави достатъчно и подходящи вагони за превозъ на яйца и птици.

Да се направятъ облекчения въ митническитѣ тарифи, съобразно съ международния пазаръ (такива сж

вече направени), да се даватъ по-голѣми кредити отъ Б. Н. Банка на яйчаритѣ и др. т.

Една полезна дейность за повдигането на яйчарството и птицевѣдството могатъ да развиятъ земед. кооперации у насъ.

Отъ подобрениѣ пшеници, поставени за размножение въ фермата на земед. училище въ Обр. Чифлякъ т. г. еж добити 50,000 кгр. отъ № 16, 12,500 кгр. отъ № 13 и 17,000 кгр. отъ № 7. Ще бѣде раздадено на населението за посѣвъ срещу замена отъ Русенската п. земл. катедра, Разградското и Свищовското агрономство следното количество: отъ № 16 — 45 хил. кгр., отъ № 14 — 10 хил. и отъ № 7 — 12 хил. кгр.

Произведно е въ фермата на стопанството и 1250 кгр. люцерново семе, което ще се раздава сжщо на населението за посѣвъ.

Кооперация „Българска захаръ“. На 23 августъ се е състояло въ Плевенъ годишното събрание на кооперацията. Присѣствуваха сж 250 души кооператори. На конгреса е билъ прочетенъ рефератъ отъ проф. Ив. Ивановъ на тема: „Предпоставкитѣ за успѣха на коопер. „Бълг. захаръ“. Следъ приемане отчета на стария управ. съветъ, избранъ билъ новъ управ. съветъ съ съставъ: председателъ — проф. Ив. Ивановъ, подиредс. Хр. Цоневъ, членъ на търг. индустр. камара и секретаръ П. Кокилевъ.

Забелѣзани болести и неприятели по култ. растения въ Обр. Чифлякъ. Поради силната влага презъ пролѣтъта криптогамическитѣ (гѣбеститѣ) болести сж нападнали силно житнитѣ растения. Въ Образцовъ чифликъ и околността му сж забелѣзани:

1) *Ръждата* (*Ruscinia graminis*), нападнала силно почти всички зимни посеви. Въ по-малкъ размеръ се среща *Helminthosporium* (Линиева ръжда). Средства противъ тѣзи две ръжди — дълбоко заораване страницата и избиране противостоящи на ръждата сортове.

2) *Плесень по пролѣтнитѣ ечемици* (*Erysiphe graminis*) — по листата на ечемика въ видъ на сиви петна, подобни на тѣзи при болестъта мана, пероноспората при лозата. Плесенъта *Erysiphe* наанася голѣми вреди на ечемика; листата пожълтватъ и ако има изкласяване, то класоветѣ оставатъ малки и недоразвити. Средство: дълбоко заораване страницето и прѣскане на заболѣлия посѣвъ съ серенъ прахъ съ пухалка.

3) *Прашестата* (*Ustilago*) и *мазната* (*Tilletia*) главня нападнатъ всички житни растения. Тази година се среща въ по-малкъ размеръ. Средство: Промиване семето за посѣвъ съ 1% разтворъ синь камъкъ; б) промиване на семето съ гермизанъ или успулунъ — химикалии, които се продаватъ въ всѣки по-добъръ магазинъ за земедѣлски принадлежности.

4) *Фритеска муха* (*Oxinis frit*). Малка мухичка ларвара на която живѣе въ стеблото на житнитѣ растения, особено при пшеницата и овеса. Тази година се среща въ по-големи размери при овеса. Стеблото изсѣхва още въ началото на развитието си.

5) *Житна оса* (*Cephus pigmaeus*). Малка мухичка съ жълти петна, ларвата на която живѣе въ стеблото на житнитѣ растения и прояжда възлитѣ. Стеблото изсѣхва, пожълтвява и при пипане се лесно пре-

чупва. Вредитѣ отъ нея тази година не сж значителни. Срещу тѣзи два неприятеля се препоръчва дълбоко заораване на страницето или изгарянето на страницето.

На житната оса по вредитѣ, които причинява, прилича много и *жълтата пшенична муха* (*Chlorops taeniorus*), която тази година направи значителни повреди по пшеницата.

Средства противъ нея, както и при житната оса.

Трипса (*Thrips cerealium*) напада класа на житните и смуче сока; още по-вреденъ когато е въ голѣмо, количество. Класа остава слабъ, а узрѣлитѣ зърна малки и збръчкани. Тази много малка животинка всѣкога нанася известни повреди, а средство противъ нея е дълбоката оранъ.

6) *Земна бълха* (*Haltica nemorum* и *Haltica oleogaseae*), малко бръмбарче наподобяващо бълха, особено по своето скачане. Наяда всички пролѣтни посѣви, особено овеса, лена и др., като прояжда листата. Тази година нанесе значителни повреди на овеса. Ефикасно средство противъ нея е пръскането съ парижка зеленена. За нейното унищожение спомогнаха много проливните дъждове.

7) *Калинката* нанесе голѣми повреди на люцерната. Както бръмбарчето, така и ларвите изяждатъ листата на люцерната. Средство: пръскане съ разтворъ отъ парижка зеленена, или за по-сигурно, съедновременно окосяване люцерната и прекарване следъ това тежъкъ валякъ. Стопанитѣ които иматъ пуйки, могатъ безъ страхъ да ги оставятъ въ люцернови ливади, нападнати отъ калинката. Пуйките лакомо изяждатъ малките животинки.

8) *Мъхнатия (житния) бръмбаръ* (*Tropinosa hirta*) се бѣ появилъ въ полѣма степенъ по ръжта. Той пробива цвѣтчетата на класа и унищожава бждещето зърно. Борбата съ него е събиране на бръмбарчетата въ горби и унищожаването имъ.

9. *Зелената листна въшка* (*Aphis cereale*, *Aphis avenae*) напада овощните дървета, а така сжщо и пролѣтния ечемикъ, овеса и царевицата.

Тази година е значително нападнала горните три посѣви, особено пролѣтния ечемикъ и царевицата. Средство: пръскане посѣва съ тютюнева отвара или катакила

10. *Черната листна въшка*. (*Aphis pisi*), забелѣзана въ голѣмо количество по фия и баклата. Повредитѣ могатъ да бждатъ голѣми. Средства както и при зелената въшка.

Н. Радуловъ.

Бълг. землед. дружество въ София, при съдействието на голѣмата семепроизводна кжша въ Германия Клайнъ Ванцлебенъ, бѣ засѣло т. г. въ стопанството на Образцовъ Чифликъ за опитъ една площъ отъ 52 декара съ елити отъ захарно цвекло за семе. Полученитѣ резултати сж извънредно насърчителни. Отъ засѣтитѣ елити е добито 7,000 кгр. чисто първокачествено семе, което ще се пласира въ България.

На конкурсния изпитъ за постъпване въ Д. Ср. Земл. училище въ Обр. Чифликъ бѣха допуснати 57 души отъ различни краища на България, главно отъ селата. Съгласно нареждането на М-то на

З. и Д. имоти отъ тѣхъ се приеха само 25 а най-добре издържаха изпита.

Единъ отъ редакторитѣ на списанието, Драгановъ, презъ лѣтните месеци бѣ командированъ отъ М-то на Външнитѣ работи като членъ на международната комисия по оценяване имотитѣ на бежанцитѣ въ Тракия. По настоящемъ той се намира въ Солунъ.

Земледѣлския пазаръ въ чужбина и у насъ.

Въ чужбина. Въ северо-американскитѣ пазари се забелѣзва отъ 2 VII насамъ едно бавно покачване на пшеницата, до като царевицата, въпреки колебанията си, остава на сжщото ниво. На Берлинския пазаръ цената на пшеницата до срѣдата на августъ е стабилна, до като царевицата и ечмика отбелѣзватъ слабо покачване. Отъ 15 августъ спадатъ всичките храни съ изключение на царевицата, която запазва своята цена.

Движението на ценитѣ е било както следва:

Чикаго, въ centa за 1 бушелъ = 35.24 литри (1 центъ = 1.35 лв).

	2 VII	18 VIII	25 VIII
пшеница	140	157 $\frac{1}{2}$	159
царевица	101	104 $\frac{3}{8}$	98 $\frac{1}{8}$

Берлинъ, за 100 кгр. въ марки.

	25 VII	15 VIII	26 VIII
пшеница	24.5—25	24.6—25	21.7—22
ечмикъ	18.7—19.5	19—19.8	18—18.5
царевица	21.5—21.6	21.5—21.8	21.4—21.8

У насъ следъ прибирането на реколтата ценитѣ почнаха да спадатъ. Пшеницата отъ 1100 лв. за 100 кр. спадна на 700 лв. на Бургазкото тържище, а на Варненската борса въ началото на септември се е джжила между 600—655. Въобще се забелѣзва чувствително спадане на житните храни съ изключение на ечмика, който отбелѣзва даже покачване. Въ последните дни обаче се забелѣзва стабилностъ въ ценитѣ.

Бургаско тържище за 100 кр.

	15 VI	6 VII	19—23 VIII
пшеница	1100 л.	735—770 л.	700—785 л.
ечмикъ	450 „	485 „	500—510 л.

Варненска борса, за 100 кр.

	5 VII	21 VIII	2 IX
пшеница	665—720	600—700	600—655
ечмикъ	—	495	445

Русенски житенъ пазаръ за дунавско кило.

	25 VI	7 VIII	10 IX
пшеница	1600—1970	800—1400	1250
ечмикъ	520—600	700—720	640
царевица	840	800	—

476 До Г. Градска Общ. Библиотека

СКОЛТАТА
насаждения
въ Казанл

10 лс На Миланското тържище ценитѣ на пашку-
литѣ сж били отъ 20 — 30 августъ.

- 1) Свиленградски реали 90—91 лирети.
- 2) Чирпански 86—87 "
- 3) секондери 84—85 "
- 4) двояци 38—40 "

На Анверския пазаръ ценитѣ на тютюнитѣ
презъ м. юлий сж били следнитѣ:

- 1) Баши-бали 88—110 лв. килограма.
- 2) Тонга 55—70 " "
- 3) Басма 132—190 " "
- 4) Карантия 20—20 " "

Обр. Чифликъ 10 IX 25.

З. Т. Митовъ.

НИКОЛА ДИМИТРОВЪ

СОФИЯ „Мария Луиза“ № 55 — РУСЕ „Царь Крумъ“ № 1

Телефонъ №

Телеграф. адресъ. ЛОЗОМАГАЗИНЪ

Телефонъ № 257

Главенъ представителъ за цѣла България на прѣскачкитѣ „ВЕРМОРСЪ“

Лозарскитѣ ножици и ножчета

Runde
Sonne
Prima Kalite

Велосопеди ВОНДЕРЪ-ФРАНСЕ

ПОСТОЯНЕНЪ ДЕПОЗИТЪ ОТЪ: прѣскачки Еклеръ, Верморелъ, части за прѣскачки, сѣрни
духалки за лозя. ножици и ножчета „Кунде“, резервни пружини, лозарски триончета „Око“.

Гладка цинкова тель. мрежа за огради. бодлива тель. Филтри и азбестъ, винарски преси,
гроздомелачки, винарски помпи, спирални маркучи, четки за бѣчви и канели.

ФРАНЦУСКИ МАЛИГАНОВИ АПАРАТИ, ГЕЙЛЮСАКОВИ СПИРТОМЪРИ

МЖСТОМЪРИ „БАБО“, СТЪКЛЕНИ ЦИЛИНДРИ.

Танинъ, Желатинъ, Калиевъ метабисулфидъ.

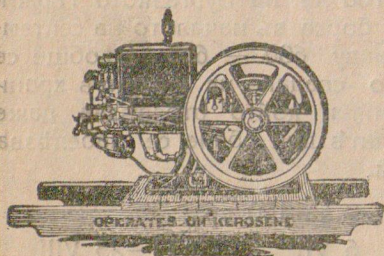
Бъчварски инструменти, Ловджийски

артикули и други.

АКЦИОНЕРНО ТЪРГОВСКО И ИНДУСТРИАЛНО Д-ВО

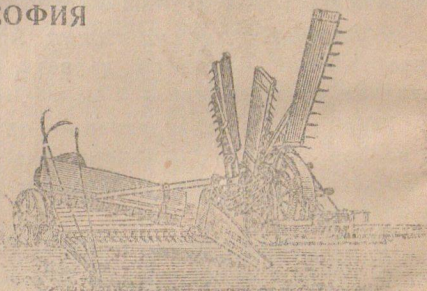
„МЕРКУРЪ“

Централа РУСЕ
Клонъ СОФИЯ

СКЛАДЪ

отъ всѣкакви МАШИНИ и
ОРЖДИЯ за земледѣлие
мелничарство и индустрия.

Електрически инсталации на
МЕЛНИЦИ, ФАБРИКИ и СЕЛА

извършва електрическото бюро на

АЛЕКСАНДРЪ ЗИСМАНЪ—Русе

ул. „Ново—Църковна“

при най-износни условия.

ОФЕРТИ и ПРОСПЕКТИ БЕЗПЛАТНИ.

Представителство на прочутитѣ крушки „Филипсъ“

КНИЖАРНИЦА „ПАПИРУСЪ“ — РУСЕ

ул. Александровска № 87

Разполага за сезона съ пълненъ асортиментъ училищни, канцеларски материали
разни хартиени стоки.

Богатъ изборъ отъ илюстрирани картинки и картини, най-модерни галерии.

Печатница Роглевъ — Русе